WANDELEN

VAN HENGELO NAAR EMSDETTEN

voorwoord

De gemeente Hengelo onderhoudt al jaren intensieve contacten met de stad Emsdetten. Sinds 1991 kennen de beide steden een officiële partnerstadsband. Regelmatig treffen burgers, organisaties en verenigingen elkaar op allerlei gebied zoals sport, cultuur en onderwijs. En nog steeds worden nieuwe initiatieven aan de uitwisselingen toegevoegd.

Emsdetten ligt op slechts zeventig kilometer afstand van Hengelo. Met de auto en de trein is Emsdetten dan ook snel te bereiken. Maar het loont ook zeker de moeite om de fiets te pakken. Of zelfs de wandelschoenen aan te trekken.

Een nieuw initiatief dat aan de uitwisseling wordt toegevoegd is namelijk een geactualiseerde fiets- en wandelroute tussen Hengelo en Emsdetten. De routes staan in twee verschillende boekjes beschreven. Met deze routes is het mogelijk om elkaar te ontmoeten en te bezoeken op een recreatieve, actieve en vooral ook milieuvriendelijke manier.

De wandel- en fietsroute zorgen voor een extra 'verbinding' tussen Hengelo en Emsdetten en brengt op een bijzondere manier de relatie tussen de beide steden tot uitdrukking. Een relatie die al meer dan 20 jaar bestaat!

Daarnaast zijn de routes natuurlijk ook een aanwinst voor de toeristische bezoekers van Hengelo en Emsdetten. Een grensoverschrijdende verkenning van al het mooie wat Twente en het gebied over de grens te bieden heeft, is nu mogelijk.

Ik spreek waardering uit voor de samenstellers van deze fraaie boekjes en de mensen die de fietsroute in de praktijk hebben getest. Ik hoop dat veel mensen gebruik maken van deze routes en terug kunnen kijken op een geslaagde tocht.

Drs. F.A.M. Kerckhaert
Burgemeester van Hengelo

Voor deze wandelroute wordt gebruik gemaakt van keuzepuntpalen uit het Wandelnetwerk Twente (letter + 2 cijfers) en van enkele wandelroutes aan Duitse zijde aangemerkt met X + cijfer.
Gebruikte afkortingen: LA= linksaf, RA= rechtsaf, RD= rechtdoor, P= ANWB-paddenstoel

km

0.0 Vanaf NS-station Hengelo (centrumzijde) ga je RA over het Stationsplein
en op de hoek bij het Rabotheater LA (Beursstraat)
Aan het einde van de straat RD (Bataafse Kamp)
Aan het einde van het fietspaadje RA en direct LA
Eerste straat RA (Bothastraat) en aan het einde schuin links aanhouden
(P. Krügerstraat)
Op viersprong waar de Drienerbeek onder de straat door gaat ga je
RA (Colensostraat)
Je steekt de voorrangsweg over en gaat RD (Reigerweg)
Aan het einde RA (Koekoekweg) en na brug over Elsbeek LA (Patrijs-
straat)
Aan het einde LA (Bergweg)

1.7 Op kruispunt met Beethovenlaan/P.C. Hooftlaan aan overzijde RA
Na passeren van spoorwegviaduct voetpad door parkje LA
Op driesprong LA en voetpad door park vervolgen
Bij Sportlaan Driene voetpad langs Elsbeek RD
Einde voetpad LA over fietspad

3.0 Bij voorrangsweg volg je het fietspad RD, op de splitsing nogmaals RD en
aan het einde van het fietspad weer RD
Aan het einde LA en na bocht naar rechts LA (Schoppenweg, gaat over in

*Je komt nu door de **Afrikaanderbuurt**, waar alle straatnamen zijn vernoemd naar mensen uit Zuid-Afrika. Achter de Colensostraat komen twee voor Hengelo belangrijke beken bij elkaar, te weten de Drienerbeek en de Elsbeek.*

Klinkeweg)
Op viersprong RD (Klinkeweg) en aan het einde LA (Zwavertsweg)
Op viersprong RD (Leutinkveldweg)

5.0 Op viersprong bij Q85 blauwe route RA langs Lonnekermeerweg
Bij Q86 rode route RD
Bij Q87 gele route RA (Noordweg)
Op hoek met Hartjesbosweg LA

6.4 6.4 Gele route RA via bospad door natuurgebied De Wildernis
Aan het einde RA en direct LA gele route vervolgen
Bij Q88 grijze verbindingsroute LA en voorrangsweg voorzichtig oversteken en RD
Aan het einde voor vliegveld Twente LA

8.3 8.3 Aan het einde van de zandweg asfaltweg RD met links het retentiegebied van de Hesbeek; gaat over in een zandweg met fietspad

9.7 Bij R44 blauwe route RA
Bij R43 op landgoed 't Holthuis rode route LA
Op driesprong rechts aanhouden via bruggetje over Deurningerbeek (rode route buigt linksaf)
Aan het einde bij boerderij 't Holthuis LA

11.5 Bij asfaltweg RA en direct weer RA, smal ATB-paadje!

12.0 Aan het einde van het paadje asfaltweg RA
18.2 Aan het einde LA (Noordergrensweg)

*Het **landgoed Lonnekermeer** is ontstaan toen begin 1900 er voor de aanleg van een talud voor de spoorbaan Almelo-Salzbergen zand nodig was. Dit werd uit de woeste gronden in een uithoek van de toenmalige gemeente Lonneker gehaald. Zo ontstonden er twee meertjes van resp. 6 en 10 ha. De familie Stork bouwde er later een villa, een boerderij en een boswachterswoning. Sinds 2001 valt het Lonnekermeer onder beheer van Landschap Overijssel. Evenals het Hof Espelo en De Wildernis.*

***Landgoed 't Holthuis** is eigendom van landschap Overijssel. De boerderij met bijbehorende opstallen en vier woningen is nog steeds in bezit van de textielfamilie Ledeboer. De Amerikaanse eiken aan de twee oprijlanen zijn meer dan 110 jaar oud. De Deurningerbeek meandert fraai over het landgoed.*

13.8 Op driesprong met Bergweg RA
Eerste bospad LA (blauwe route)
Bij R83 RD (wit/rode LAW-route Overijssels Havezatenpad volgen)
Je steekt de weg Oldenzaal-Enschede over, gaat aan overzijde LA en eerste weg RA
Voor toegang naar woonhuis bospad RA
Direct na voorde in de Sydebroecksebeek pad door weiland LA

15.1 Einde akkerpad asfaltweg LA

15.5 Aan het einde RA (Wiggersbosweg)
Aan het einde LA

16.6 Bij R88 RD (LAW-route verlaten) en op volgende driesprong RD
Op viersprong met Haagse Bosweg RD (paarse route volgen)

17.9 Bij R94 LA (oranje route volgen over boerenerf)
Oranje route blijven volgen via Jöbkeweg en Snippertweg

19.0 1In bocht naar links RA over klootschietbaan
Bij oversteek naar volgende gedeelte klootschietbaan LA

19.3 Op viersprong RD (oranje route volgen)
Aan het einde via fietspad langs Voswinkelweg LA

20.5 Bij rotonde RA richting centrum Losser

21.5 Op rotonde bij kerk RD

*Op de woeste heidegronden van de **Lonnekerberg** werd in het midden van de 19e eeuw door de textielfamilie Blijdenstein honderden hectares naaldbomen geplant op 320 km aangelegde wallen, zodat de bomen niet te veel water zouden krijgen. Blijdenstein voelde zich zo verbonden met het gebied dat hij er ligt begraven. Ook de Lonnekerberg is in beheer van Landschap Overijssel.*

*Hier aan de rotonde ligt ook **Steen-fabriek de Werklust**, waar door de familie Osse de vermaarde "osse-stenen "werden gebakken. Heel bijzonder is de ringoven met de 45m hoge schoorsteen. Op deze industrieel erfgoedlocatie krijg je een goed beeld van de baksteengeschiedenis in Losser e.o.*

22.7 Eerste LA (Bernard Leurinkstraat)
Eerste RA (St. Maartenstraat)
Via Martinusplein kom je weer terug aan de Bernard Leurinkstraat en volg je de rode route RA
Op driesprong met aan de overzijde het Bleekwachtershuisje links aanhouden (Sportlaan) en op viersprong met Gildehauserweg RD

Bij S70 wandelpaadje RA (rode route blijven volgen) en direct weer RA over terrein van Erve Kraesgenberg

***Erve Kraesgenberg**, waarvan de geschiedenis teruggaat tot 1475, werd een aantal jaren geleden afgebroken op haar oude plek buiten Losser en in oude staat weer opgebouwd op het huidige museumterrein. Er bevinden zich verder nog een oude bakspieker, twee wönnershoezen, een bergschuur en een wagenschuur. Ook geologische vondsten uit de Staringgroeve liggen er bewaard.*

23.0 Je verlaat Erve Kraesgenberg aan de achterzijde bij het Openluchttheater Brilmansdennen en gaat bij asfaltweg LA

23.7 Op driesprong met Grensweg bij P 66844 RD (Gildehauserweg)

24.4 Bij **Hof Aarnink** (voorlopig de laatste horecagelegenheid! - dinsdags gesloten) RA

25.6 Bij P 66845 ter hoogte van Kloster Bardel RD
Bij voorrangsweg RD (Ochtruper Diek)

29.9 Op driesprong met Landwehrweg RD

*De geschiedenis van **Losser** gaat terug tot rond het jaar 900. Door vele plunderingen tijdens de Tachtigjarige Oorlog en daarna door de troepen van Bernard van Galen is in het oude centrum slechts een klein aantal oude panden overgebleven: Martinuskerk, Froonhoes (dorpsboerderij), Tijlershuis, bleekwachtershuisje. Heel aardig is het zgn. Böggelpad door Losser, een wandelroute aan de hand van het symbool van de Böggelrieders: een oude vélocipède.*

*Via de Menkobrug passeer je de **Dinkel** en komt daarmee in Duitsland. De Dinkel ontspringt in het Münsterland in de heuvels bij Coesfeld. Na ca. 40 km op Duitse grondgebied volgt dan zo'n 46 km door Twente om vervolgens na 9 km door Duitsland bij Neuenhaus in de Vecht uit te monden. Dit sterk meanderend riviertje is landschappelijk gezien van grote waarde.*

*Het **Franciskanerklooster Bardel** uit 1922 bevat ook een Missionsgymnasium, een internationaal georiënteerde opleiding (o.a contacten met missieposten in Brazilië). In het Briefmarkenmuseum wordt een grote verzameling met christelijke beeldmotieven bewaard.*

29.2 Aan de rand van het GildehauserVenn volg je het fietspad naar links

*Het **Gildehauser Venn** is het grootste natuurreservaat in de Grafschaft Bentheim. Met zijn laag- en hoogvenen komen er zeer specifieke plantensoorten voor. Maar ook de dwergstruikheide, de landduinen en de eiken- en berkenbossen zijn vermeldenswaard. Via een vogelkijkhut heb je een mooi zicht op het moerassige gebied.*

Aan het einde bij een handwijzer van de Grafschafter Fietsentour RA richting Metelen en op viersprong met Ochtruper Diek zandweg RD

30.7 Eerste weg LA (asfaltweg)
Je passeert de Eileringsbecke, die hier door het buitengebied van Ochtrup (Westerbauerschaft) stroomt
Aan het einde bij bushalte Niehoff LA

31.8 Direct na oprit tot huisnummer 284 halfverharde weg RA
Op asfaltweg RD en deze blijven volgen (weg slingert door het landschap en komt over enkele erven)

33.3 Aan het einde tegenover Lohnunternehmen Tillmann LA
Aan het einde bij huisnr. 328 RA

34.4 Op splitsing links aanhouden
Na het viaduct over de A31 links aanhouden en op viersprong RA
Op viersprong halfverharde weg LA en op viersprong RD

36.8 Aan het einde asfaltweg RA en bij voorrangsweg RD (Oster 14-21)
Op 2 viersprongen RD en aan het einde RA

*Aan je linkerhand hier in de buurtschap Wester ligt **Landgasthof Bätenvoss** (dinsdags gesloten), een centraal ontmoetingspunt in dit dun bevolkte grensgebied.*

Eerste weg LA (Oster 110-111)
Aan het einde RA en weg naar links vervolgen

38.9 Bij voorrangsweg RD (Oster 230-238)

39.3 Op viersprong RA (voor **Restaurant Happens Hof** - dinsdags gesloten - op viersprong ca. 100 m RD)
Op viersprong met doodlopende weg LA
Vlak voor plaatsnaambord Ochtrup LA

40.9 In bocht naar links fiets/voetpad RD (doodlopend voor overig verkeer)
Aan het einde RA en bij voorrangsweg Bilkerstraße oversteken en RD

Na 400m heb je de keuze uit een route via de Rothenberg met Villa Jordaan naar Wettringen of via het oude spoortraject over Welbergen naar Wettringen.

Route via de Rothenberg met Villa Jordaan naar Wettringen

41.3 Op viersprong LA via wandelroute X7
Bij K57 oversteken en landweg RD

42.6 Einde landweg asfaltweg RD
Aan het einde bij voorrangsweg LA
Eerste weg RA
Aan het einde RA

44.2 Op driesprong LA (X7 en X12 volgen)

Ochtrup *is bekend van haar textielverleden (o.a. Van Delden). In een deel van het voormalige bedrijfspand is nu het Euregio Outlet Center (EOC) gehuisvest. Ook de pottenbakkerij, uitgebreid toegelicht in het Töpfereimuseum, heeft in Ochtrup een belangrijke rol gespeeld. Vlak buiten Ochtrup ligt het Wasserschloß Haus Welbergen.*

Op volgende driesprong naar links aanhouden
Eerste weg RA

45.8 Op viersprong LA berg op
Aan het einde rechts aanhouden en bij voorrangsweg fietspad RA langs K61; aan de overzijde ligt Gaststätte Hagenhoff
Fietspad langs K61 ruim 3 km blijven volgen

49.0 Bij passage voormalige spoorbaan deze LA volgen naar Wettringen
Zie verder routebeschrijving vanaf 51.9

Route over spoortraject via Welbergen naar Wettringen

41.3 Op viersprong RD richting Wettringen, fiets/voetpad langs randweg blijven volgen

42.9 Voorrangsweg naar links oversteken ri. Gaststätte zum Kapellenhof

47.9 In Welbergen de Dorfstraße oversteken en fiets/voetpad over oude treinbaan vervolgen naar Wettringen; **Gaststätte zum Kapellenhof** ligt even rechts in het dorp (donderdags gesloten)

50.9 Bij voorrangsweg aan de rand van Wettringen RD

51.9 Bij voorrangsweg RA richting centrum Wettringen (Rothenbergerstraße)
Einde LA en weg naar links aanhouden (Hügelstraße)
Bij Hotel Zur Post RD (Kirchstraße)

53.7 Op hoek na kerk RA (Werninghokerstraße)

***Villa Jordaan**, gelegen op de 95 m hoge Rothenberg, is gebouwd van 1923-1925 in opdracht van de Twentse textielfamilie Jordaan-Van Heek. Rond het gebouw ligt een landschapstuin. Tegenwoordig is het complex onderdeel van Universiteit van Münster. De klim naar de top is even heftig, maar het uitzicht vanaf de Rothenberg vergoed veel!*

*Je wandelt nu over het **oude spoorbaantraject van Ochtrup naar Rheine**. De lijn (22 km lang) werd in 1905 geopend en is voor het personenvervoer tot 1969 in gebruik geweest. Voor het goederenverkeer is het laatste gedeelte naar Rheine in 1988 beëindigd.*

***Welbergen** ligt aan de Vecht en werd voor het eerst in 1139 genoemd. De oude kerk is in romaanse stijl gebouwd. Het Wasserschloß Welbergen uit 1282 ligt aan de weg van Ochtrup naar Steinfurt.*

54.7 In de Aa Bauerschaft bij kruisbeeld rechts aanhouden en op viersprong RD (Maxhafen 35)

57.2 Bij de B499, voorzichtig oversteken, en RD

*Ook nu passeer je weer een oude spoorbaan, die van Steinfurt naar Rheine. Het traject maakte deel uit van de **Rheinischen Eisenbahn Gesellschaft** van Duisburg in het Ruhrgebiet naar Quackenbrück in het Oldenburgisches Land. Sinds 2009 is het als fietspad ingericht.*

58.3 Op splitsing links aanhouden ri. Emsdetten; je passeert de Frischhofsbach

59.5 Bij boerderij Boosmann halfverharde weg RD (fietsroute-aanduiding blijven volgen)

61.2 Bij voorrangsweg RD en in bocht naar rechts RD langs watergang
62.2 Aan het einde asfaltweg LA en op viersprong RA
64.2 Na Ostendorf 96/97 op driesprong LA

64.7 Aan het voormalige Max Clemenskanal RA (wandelroute X24 volgen)

66.3 Bij overgang naar asfaltweg RD

67.1 Bij voorrangsweg fietspad aan overzijde RA en aan het einde LA (Ahlintel)
Op viersprong vlak voor kerkje LA; even verderop in Ahlintel ligt **Gasthof Budde Heimann** (dinsdags gesloten)
Op driesprong LA (wandelroute X6 volgen, Ahlintel 4-6)

*Aan je linkerhand aan de Steinfurter Aa ligt het Heimathaus "Ahlers", dat in de jaren '80 in Klein Haddorf stond, maar hier op deze plek is opgebouwd. Het 500 jaar oude huis is een typisch voorbeeld van een westfaalse boerderij. Rond 800 heeft in **Wettringen** al een kerk gestaan, die in 1522 verder werd uitgebouwd. De huidige St. Petronilla Kirche dateert van de 19e eeuw.*

*De halfverharde weg brengt je langs de **Grafensteiner See**, een 25 ha groot natuurgebied ontstaan na zandafgraving. Even verder liggen de Grafensteine, grensstenen van de kerspels Emsdetten, Mesum, Borghorst en Neuenkirchen*

*Het **Max-Clemens Kanal** of oorspronkelijk het "Münsterscher Canal" geheten is een onvoltooid kanaal tussen Münster en de grens met Nederland. Tussen 1724 en 1730 werd in opdracht van de Fürstbischof von Münster Clemens August I von Bayern een traject van 30 km gegraven tussen Münster en Clemenshafen aan de Frischhofsbach en later onder leiding van Fürstbischof Maximilian Friedrich von*

lees verder op de volgende pagina

68.4 Aan het einde RA en op viersprong bij Mariabeeld LA (Hollingen, X6 blijven volgen); weg door bos volgen richting Emsdetten

69.6 Na het bos op viersprong RD (Brookweg vervolgen)

70.5 Bij stoplichten RA (Lerchenfeld)
Bij "Schönstattkapelle" LA fiets/voetpad volgen
Op viersprong na speelplaats fiets/voetpad RA

71.8 Aan het einde bij voorrangsweg schuin RD(Am Hain, langs kruisbeeld) en bij huisnr. 4 LA
Na brug over Mühlenbach LA en fietspad langs Mühlenbach blijven volgen tot aan de rand van het centrum van Emsdetten

72.9 Vlak voor asfaltweg LA via houten brugje over Mühlenbach en aan overzijde RA door park
Bij splitsing rechts aanhouden
Einde park bij voetgangerslichten RD
Voor trappen bij Rathaus rechts aanhouden, over Markt met rechts café Wessels en op viersprong RD (Bahnhofstraße)

74.0 Aan het einde van de Bahnhofstraße ligt aan de overzijde het Bahnhof Emsdetten

TIP: Voor een terugreis naar Hengelo per trein kun je op het station het kaartje Emsdetten – Bad Bentheim (overstap in Rheine) kopen. Vanaf Bad Bentheim kun je met de Grensland Express (kaartjes in de trein te koop) met stop in Oldenzaal naar Hengelo.

Königsegg-Rothenfels nog 6 km naar Maxhafen. De Steinfurter Aa en de Vecht zijn alleen nooit bereikt omdat er geen afspraken met de graven van Bentheim konden worden gemaakt. Slechts tot 1840 is het kanaal in gebruik geweest. Op sommige delen – zoals hier – is het nog duidelijk aanwezig in het landschap, elders is het nog nauwelijks zichtbaar.

De gebouwen in het stadspark behoren tot het voormalige Hof Deitmar met o.a. het Heimathaus, het Wannenmachermuseum en de oudste bewaard gebleven "Speicher" in de Kreis Steinfurt.
De plaats ***Emsdetten*** *werd in 1178 voor het eerst als "Thetten" in de oorkonden genoemd. Korfvlechterij (Wannenmacherei) was aanvankelijk voor de meeste inwoners van Emsdetten de belangrijkste bron van inkomsten. Later kwam daar nog de linnenweverij en met de industrialisatie in de 2e helft van de 19e eeuw de jutespinnerij bij. Ook in de jaren direct na WOII bleef Emsdetten het centrum van de West Duitse jute-industrie. Bureau Hengelo is gevestigd aan de Marskant 4 (tegenover Rabobank)*

Het kaartmateriaal is gebaseerd op data van www.openstreetmap.org. Het is niet mogelijk gebleken alle individuele auteursrechthebbenden te noemen

Het kaartmateriaal is gebaseerd op data van www.openstreetmap.org. Het is niet mogelijk gebleken alle individuele auteursrechthebbenden te noemen

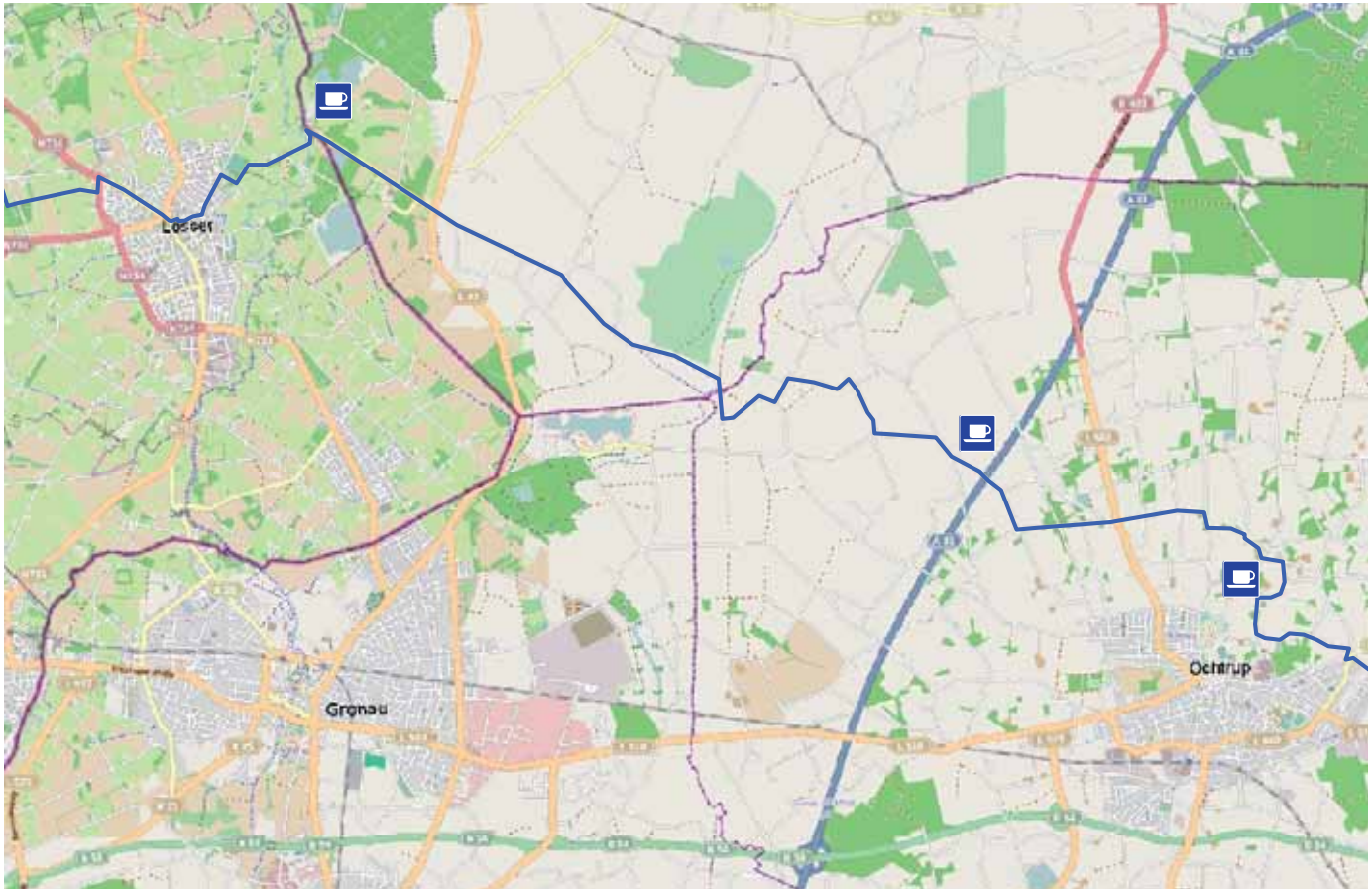

Het kaartmateriaal is gebaseerd op data van www.openstreetmap.org. Het is niet mogelijk gebleken alle individuele auteursrechthebbenden te noemen

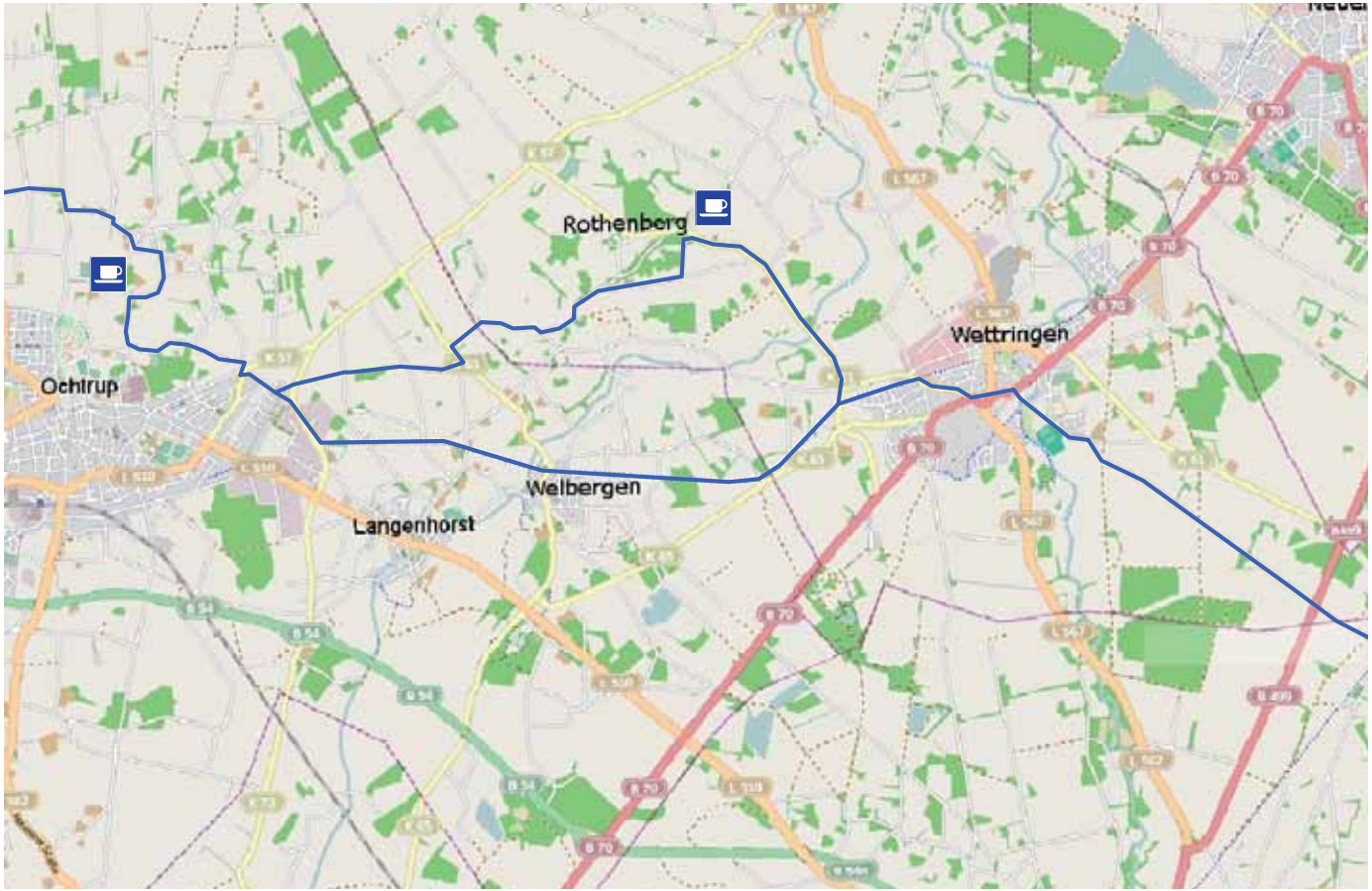

Het kaartmateriaal is gebaseerd op data van www.openstreetmap.org. Het is niet mogelijk gebleken alle individuele auteursrechthebbenden te noemen

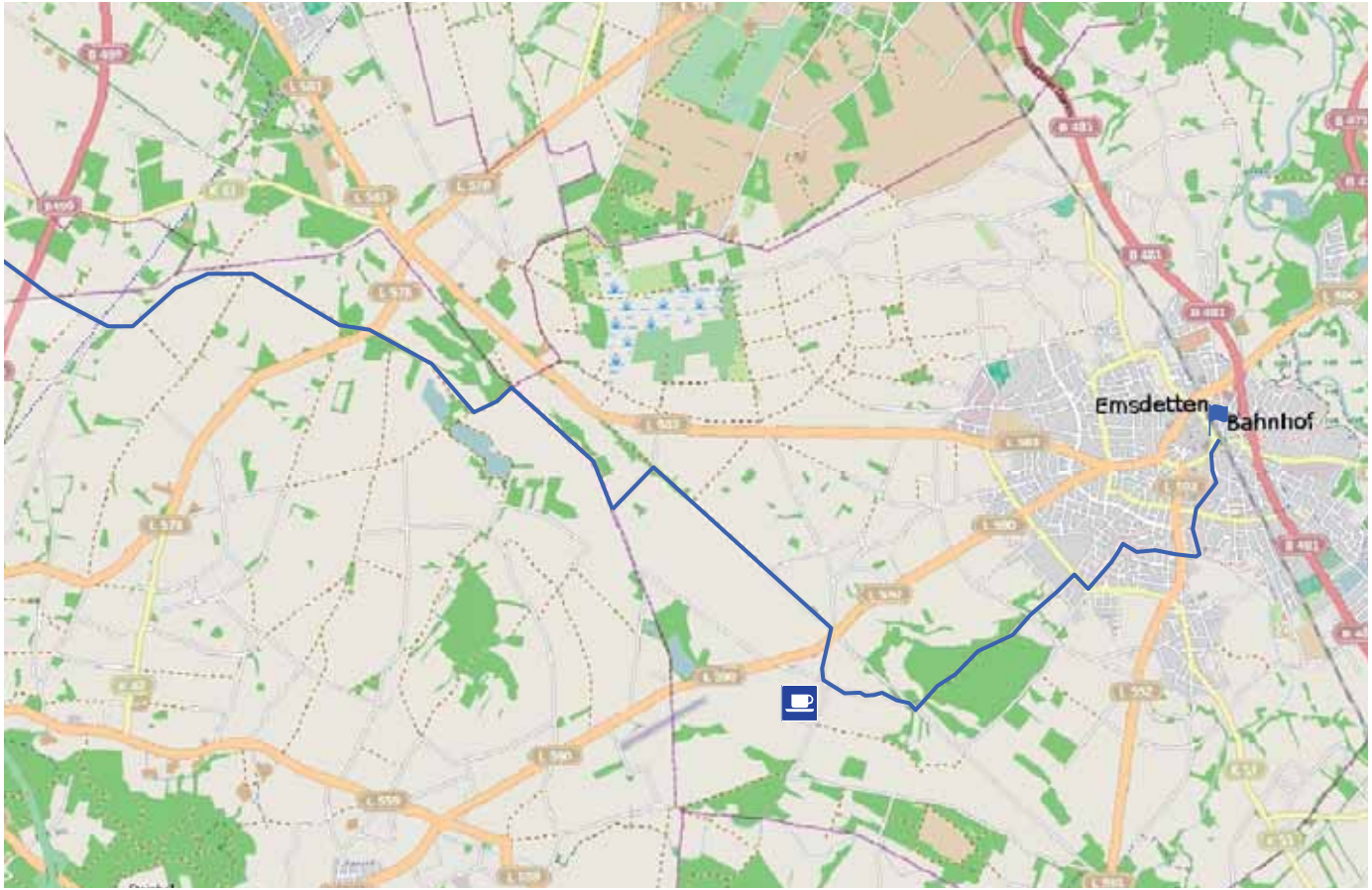

vormgeving:
Grafisch Service Centrum
Gemeente Hengelo

Uitgave van:

Gemeente Hengelo
www.hengelo.nl

Stadt Emsdetten
www.emsdetten.de

mei 2012